

Rinus

Hallo...

Dag schatten... hoerenkindjes van me... lekkere dozen...

De dochter van een god ben ik, dat kan je zeker wel zien. Euterpe word ik genoemd, of Thalia, Melpomene, Calliope... weet ik het...

Ze hebben me te pakken gehad, maar kapot krijgen ze me niet, want ik ben de dochter van een god. Ja.... - Ben ik te verstaan? De tanden hebben ze me uit mijn bek geslagen, of ze zijn gewoon weggerot, dat kan ook... Ben ik nog steeds te verstaan?

Een verhaal ga ik vertellen. Een verhaal... over iemand. Ja? Ik... ik heb zulke blauwe plekken op mijn benen, en toch moet ik hier nog de hele avond blijven staan; ik, de dochter van een god... Hé, schat... kan ik nou met je mee, of laat je me hier de hele avond in die regen staan? Hé, hoe-oe, draai je portierraampje nou open. Voor vijf tienden ga ik met je mee, ja? Ik heb blauwe plekken op mijn benen, maar die kan jij niet zien - jij niet, blinde. Ik... met mij kan je niks gebeuren, want ik ben Thalia of Euterpe, en straks mag ik uitrusten bij de zusters in gebouw Stella Maris. Schat... ga nou mee... dan vertel ik sprookjes en dan kom jij klaar. Want ik herinner me dingen, en die moet ik allemaal nog vertellen - vanavond. Zie je dit lichaam? Nee, dan moet je niet meteen naar mijn tanden kijken, of naar mijn haren... Ik weet wel hoe die er uit zien. Ik weet wel dat je schrikken zou wanneer je mij bij daglicht zou zien. Ik weet wel dat ik stink - ik heb gaten in mijn benen...

Ik zeg: kijk. Kijk naar dit lichaam. Kijk naar deze schamele bos botten in een zak van vlees. Wat zie je dan? Is het niet dat je zegt: ze heeft toch wel iets - iets edels? Iets koninklijks? Dat komt: ik ben goddelijk. Polyhymnia, dat ben ik. Ik sta boven het gewone, ik bescherm de schoonheid. Kijk naar me, en dan zie je het: schoonheid. Mooi lichaam, heb ik, toch? Mooi geweest, in elk geval. Voor de schoonheid sta ik hier op straat. Elke avond kan je me vinden, in het portiek tegenover Mouwes, daar sta ik te wachten op wie die schoonheid van mij wil hebben. Zie je me?

Dit lichaam, wat daar allemaal in heeft zitten wroeten... En daarom moet ik veel drinken, om dat allemaal weg te spoelen. Soms ben ik bang dat ze me wat aandoen, met die smerige gewoontes van ze - maar dan besef ik dat ik niet te kwetsen ben. Mijn bloed blijft altijd stromen, en altijd blijft het zuiver... En omdat ik zelf niet kapot kan, heb ik anderen in bescherming kunnen nemen. Zoveel zwakke stakkers met hun troebel verstand ben ik tegen gekomen... Ik heb geprobeerd ze te beschermen. Ik heb naar ze geluisterd. Ik heb altijd tegen ze gezegd dat ik ze begreep, en dat was ook zo. Ik heb ze begrepen, die dronken mannen met hun waarheden over God en de mensen. Die revolutionairen en stichters van nieuwe religies, die mannen die wisten hoe je in vijf minuten duizend gulden kon verdienen. Ik heb naar ze geluisterd, want ik vond schoonheid in hun woorden, en voor schoonheid leef ik. Zie je ze aan komen lopen, in hun natte regenjassen? Gebogen ruggen... Overal hebben ze verstand van, maar bij hun baas zijn ze eruit geschopt, en een dak boven hun hoofd hebben ze ook niet. En ze denken dat ik de enige in de stad ben die net zo diep is afgedaald als zij. Ze weten dat Thalia de deur niet voor ze op slot doet, omdat Thalia daar geen deur heeft. 'Heee, vrouwtje', roepen ze me terwijl ze me vanuit

het donker tegemoet komen. 'Heee, vrouwtje... wist jij al wat het heilige getal is dat aan alle zonden van deze wereld een einde kan maken? Zeg... vrouwtje... Had je al gehoord dat er een drank bestaat die je voor altijd jong kan houden...? Vrouwtje... Hebben ze jou al verteld dat de arbeider wordt onderdrukt?' En ik zeg: 'Nee, dat wist ik niet...' En ik kijk in het geelgroene lamplicht naar hun korstige lippen, en ik luister naar hun woorden, die te zwaar zijn om door henzelf begrepen te worden.

Ik bezing u de held, die lang over de wijde wereld zwierf voordat hij de machtige burcht verwoestte. Ik vertel u dit verhaal - en ik zal beginnen, waar het mij goed dunkt. Dames en heren... Aanvang!

Ik ben m'n moeder verloren. Ja - nee ik heb haar nog wel, maar ik ben haar uit het oog verloren. Uit m'n hart. En dat voel ik. Dat snappen jullie zeker niet? Dat ik het daar nog over heb? Ik ben toch volwassen, zeggen jullie zeker? Ja, dat ben ik ja. En wat dan nog? Ik heb toevallig wat met m'n moeder, iets - ik kan niet precies zeggen wat, maar dat heb ik. En toch ben ik haar verloren.

Mijn moeder, dat is zo iemand... Kijk, ze zegt... Kijk. Moet je kijken. Ik ben - daar heb ik het nou even over - ik ben nog klein. Een klein kind, ben ik nog. 't Is lang geleden, maar dat schiet me nu te binnen. Ik ben klein, ik ben veel ziek - en wie heb ik dan om voor me te zorgen? Ja: mijn moeder. Maar die moeder van mij, die is er niet. Nee! Die is er bijna nooit. Snap je? Ik, een klein kind, ziek alleen thuis - en mijn moeder loopt altijd met kerels over de straat. Die laat zich elke avond vrij houden in een tentje tegenover cinema Royal. Lekker, voor mij. Ik, lekker alleen thuis. Dat doét een kind wat, weet je dat? Dat slaat wonden die nooit meer dicht gaan, ja?

Maar goed, soms is ze er wel, soms blijft ze thuis met haar gebleekte haar, dan zit ze naast me terwijl ik in bed lig en ze rookt sigaretten uit een pijpje en ze geeft me chocola... En dan jank ik. Weet je dat? Dan jank ik gewoon. En dan zegt ze: ben je niet blij dat je moeder d'r is?

Op een keer, op een nacht... ik kan gewoon niet slapen, ik ben gewoon bang. Waarvoor, dat weet ik niet, maar ik ben bang. Dat is niet leuk, voor een kind. Een uur en nog langer lig ik wakker in mijn bed. Overal zie ik schaduwen die bewegen en van buiten klinken de stemmen van mannen die teveel gedronken hebben... Ik kijk in het donker en ik luister, en opeens houd ik het niet meer uit - ik sta op, ik loop het huis door en ik zie dat in haar kamer nog een lichtje brandt... Zachtjes maak ik de deur van de kamer open en ik kijk naar haar. Wat is ze mooi in die lichtblauwe nachtpou... Ze ligt met wijd open ogen in d'r bed en ze rookt. In haar hand heeft ze een glas met een doorzichtig drankje.

Ze maakt een gebaar, ik kom op de rand van het bed zitten.

Hier, neem maar een slokkie, zegt ze. Maar dat spul brandt in mijn keel, ik krijg er tranen van in mijn ogen.

Moet je weer janken? zegt ze. En dan - dat doet ze anders nooit - dan strijkt ze met een zachte hand door mijn haar. En ze zegt... Ik wou, zegt ze, ik wou dat jij nooit geboren was. Als ik jou niet had gekregen, dan was ik vrij gebleven en dan had ik nog heel wat anders kunnen bereiken dan wat ik nou heb. Maar ja - je bent er nou eenmaal, daar kan je ook niets aan doen. Je bent mijn jongen - weet je wat je bent? Je bent mama's kleine pik, dat ben je.

Blijf staan!
Ga door!
Blijf lopen!
Luister!
Luister naar mij!
Luister naar hem daar, op z'n kist!
Hij kent de waarheid, de toekomst en de betekenis van de dingen!
Blijf staan!
Luister!
Blijf staan en luister naar hem!
Zijn oog is zwak, maar hij ziet andere dingen dan wij, de gewone mensen!
Hij ziet de grondslag van alle dingen.
Hij weet de namen van alle stenen waarmee het huis van onze wereld is
gebouwd.
Hij wijst die stenen aan en hij benoemt ze: honger en dorst, wraakzucht en
afgunst, blindheid en woede, heerszucht en lafheid.
Daarvan is ons huis gebouwd – geen wonder dat wij het willen ontvluchten.
Maar hij is gekomen om zijn hand op te heffen, en om in één klap die kwade
stenen te verbrijzelen.
En daarom: Luister naar hem, en kijk naar hem! Hoor wat hij ons te zeggen heeft,
en zie hoe hij zijn daden volbrengt – hij komt maar één keer, om ons te verlossen!

Weten jullie hoe het zit? Ik weet hoe het zit... Ik wist altijd al hoe het zat, maar ik heb het nooit duidelijk kunnen maken. Ik heb lang lopen denken over wat ik doen moest...

Nou ga ik werken op de mensen hun fantasie. Verbeeldingskracht, dat heeft toch iedereen? Als jullie dan niet willen luisteren wanneer ik de dingen gewoon uitleg, gewoon zoals ze zijn... Dan verzin ik een omweg.

Kijk - stel u voor. We zien voor ons - een grote stad. Of nee, een kleine stad. Een stadje. Ja? Zie je het? Klein en armoedig, zo'n stadje waar nooit iets gebeurt. Een stadje waar de straten altijd donker glimmen, omdat het er elke dag regent. Aan de rand van het stadje kun je de hoge schoorstenen zien waar grauwe rook uitkomt. Dat is - de fabriek. Laten we zeggen - een glasfabriek. Of, nee, dat is beter: een lijmfabriek. Vismeelverwerkende industrie. Die hele stad en iedereen die er woont ruikt altijd naar vismeel.

Zo'n stadje is het, met zo'n fabriek - en alle mannen van het stadje werken in die fabriek, waar ze bij hoge temperaturen zonder ophouden staan te roeren in die grote potten waarin de visgraten worden opgekookt. Elke morgen om half acht stromen al die mannen zwijgend door de poort van de fabriek, en 's middags om vijf uur komen ze er weer uit - moe, en getroost met een karig dagloon.

En nu... Nu gaan we naar een van die hele kleine huisjes die in de straten van het stadje tegen elkaar aangeleund staan. En in de donkere keuken van dat ene huisje zitten, tegenover elkaar aan een blankgeschuurde houten tafel - een klein meisje en een man. Wat doet die man daar? Waarom zit hij thuis, waarom staat hij niet net als alle anderen te werken, daar in die hete dampen in de grote fabriekshal? Ik laat ze nu praten, die twee, voor jullie. Dat kan ik doen, want ik heb toch zelf bedacht wat ze zeggen.

Het kind: Maar vader, waarom is het dat ik u hier thuis vind? Heeft niet allang de sirene geloeid? Had u niet ginds moeten zijn, bij uw makkers in de fabriek?

De vader: [berustend] Nee, kleine meid, naar de fabriek zal ik niet meer gaan. Ik hoef er niet meer te komen.

Het kind: Is al het werk dan gedaan? Is het af?

De vader: [met een gekwelde glimlach] Nee dat niet, werk is er voldoende, de fabriek gaat door. Alleen ik, ik werk er niet meer. Ik - ik ben... Ik mag... Ach kleine, vraag me toch niet om je dat te vertellen. Hoe zou ik het je uit kunnen leggen? Ik blijf voortaan thuis, bij jou en bij Moeder.

Het kind: Maar ik wil weten wat er gebeurd is! Gisteravond heb ik voor ik insliep zulke luide stemmen gehoord! En vanochtend waren Moeders ogen zo rood! Wat gebeurt er toch! Gaat u echt niet meer werken?

De vader: Ach mijn lieveling, als je het dan weten wil - als het zo moet zijn... Ik... wat heb ik gedaan? Je vader heeft niets anders gedaan dan zijn stem verheffen. En daarvoor moest hij worden gestraft, anders is het niet! Je moet weten, lief kind, dat wij, de mannen van de visfabriek, dat wij het niet gemakkelijk hebben. Altijd ademen we die helse dampen in, en als we niet boven de vaten gebogen staan moeten we op ijzeren karren de vaten met beenderpulp versjouwen, of de grote emmers met vismeel... We worden daar oud voor onze tijd, maar klagen kunnen we niet - want overal lopen bazen rond die alles opmerken...

Het kind: Vader, wat zijn bazen?

De vader: [sarcastisch] Wat bazen zijn? Wat een baas is? Dat hoef ik je niet uit te leggen, kind, want daar zul je zelf nog wel achter komen. Een baas is iemand die altijd gelijk heeft, omdat hij dichterbij het geld zit en dichterbij de macht dan wij, de werkmannen... Twaalf jaar al werk ik bij de fabriek. En ik heb alles genomen zoals het kwam - want jij moet eten, kleine meid, en je moeder moet een lapje stof kunnen kopen om je aan te kleden... Twaalf jaar heb ik alles zwijgend aanvaard, de stank en de vermoedens, de loonsverlagingen en al die kleine vernederingen... Ander werk is hier in de wijde omgeving niet te vinden...

Het kind: Vader, vader, waarom trillen uw handen toch zo?

De vader: Ik ben moe, kind, en ik ben kwaad.

Het kind: Moe? Nu kunt u zalig rusten, want nu blijft u thuis bij ons.

De vader: Twaalf jaar... en nooit heb ik mijn stem laten horen. Maar gisteren is het mis gegaan. Je moet weten... die vloer daar bij ons in de fabriek, die is glad. En een van mijn kameraden, die net met een partij schelviskoppen loopt, die glijdt uit en komt te vallen. Alles over de grond... En wat zegt die voorman? "Dat is al de tweede keer deze week dat je dat flikt", zegt-ie. "Dat is handel waar je mee loopt, kun je niet voorzichtiger zijn? Je bent trouwens gisteren ook al te laat gekomen. Weet je wat wij doen? We gaan het inhouden op je loon..." Nou, en toen... toen...

Het kind: Wat is er toen gebeurd, vader?

De vader: [met ingehouden woede] Toen heb ik alleen maar gezegd: "Baas", heb ik gezegd, "Baas, dat is niet eerlijk. Die man heeft altijd goed gewerkt, en hij heeft een groot gezin... Hij kan dat geld niet missen!" Nou - en een minuut later stond ik zelf op straat... [hij verbergt zijn gezicht in zijn handen]

Het kind: Als u niet meer gaat werken, vader, hoe zullen wij dan leven?

De moeder: [die op dat moment binnenkomt; zij draagt een mand met wasgoed]

...

Arbeid is het begin en het einde van alle dingen. Het werk is de mens...

De rook uit de schoorstenen van de fabriek is als de traan die uit het oog stroomt...

Rook, vuur, machines - de massa's der werkende mensen... Zonder werk kunnen zij niet leven en zonder hun werk kan de wereld niet bestaan.

Machines draaien, onder de stoomketel gloeit het rode vuur...

Zing een lied voor de werkers! Met duizelingwekkende snelheid verrichten duizend paar handen het werk: ze sjouwen en tillen en vullen, ze slaan en ze schroeven, ze buigen en verplaatsen en monteren en solderen...

Prijs het lot van de werkers! Onder hun handen wordt ijzer tot pannen en vaten gevormd, op hun werkbank worden uit hout de tafels en kasten getimmerd...

Geef alle eer aan de werkers!

"Jij? Jij hebt 't nog veel te goed. Jij weet niet wat het is om echt pijn te hebben, en gebrek." Dat hebben ze vroeger tegen me gezegd. En dat is me altijd blijven steken. Want ik wist het wel - dacht ik. Ik heb altijd geweten wat leed is, ik heb altijd de pijn van de anderen gevoeld, ik ben altijd gebogen geweest onder de last die op hun schouders drukte...

"Jij? Waar heb je 't over? Je hebt toch niks te klagen? Je hebt toch te eten, en te drinken, en kleren aan je lijf?" Dat bleven ze maar roepen, die mensen die niets van me wisten.

En het was niet waar wat ze zeiden! Het was gelogen! Ik heb altijd geweten waarover ik sprak! Maar omdat ze me niet hebben willen geloven zal ik van nu af aan niet meer eten en niet meer slapen, zodat ze aan me kunnen zien dat ik de honger en de vermoeidheid ken...

En... wat nog meer... Hier, moet je mijn jas? Ik wil 'm niet meer. Ik moet 'm niet meer! Ik wil het koud hebben, ik wil zonder jas de winter in! Hier, wie wil mijn schoenen? Ik ga een tocht maken, een lange reis, dus schoenen heb ik niet nodig. Hier, pak aan

Geloven jullie nou dat ik het meen?

Nu ik eenmaal weet dat ik naar het oosten ga moet ik het ook goed aanpakken. Het mag niet verkeerd gaan - dáár moeten ze begrijpen waar ik het over heb... En hier in Holland is dat al zo moeilijk...

Over enkele jaren zal zeker het Esperantotijdperk aanbreken. Dan kan ik zonder moeite praten met alle arbeidersjongens en dan komen we er samen gauw genoeg achter hoe het kan dat de bazen zoveel van ons stelen... Wacht maar... Maar vandaag kan ik nog geen Esperanto. En ik moet toch met ze kunnen praten, met die jongens daar in Jena en in Leipzig, en in Karlsruhe en Dortmund... Ik moet leren praten zoals zij! Ik ben Rinus... ich... - bin... Van der Lubbe, aus Holland. Kamerad, Freude, Arbeitsgemeinschaft. Ich liebe das Volk von Deutschland. Die Deutsche Arbeiterjugend ist - ist gut! Ich - wat kan ik nog meer zeggen - Ich komme um dich zu helfen! Die Zukunft aufbauen, wir zusammen! In Holland - in Holland haben wir Hunger, ja? Keine Arbeit für die Männer! Kein Brot für die Frauen!

Guten Tag, gnädiges Fraulein! Guten Tag, gnädiger Herr! Ich möchte Ihnen bitte meine Postkarte verkaufen, ja? Das habe ich selbst gemacht, zu Hause... Ich bin aus Holland. Gibt es hier auch Hunger? Schade... Wir kämpfen zusammen... Freiheit, Arbeit, Brot!

Rinus, Rinus, Rinus!

Ik ga! Ik kan het! Het moet lukken! Gnädiges Fraulein, gnädiges Fraulein, ich bin doch der Rinus...

Als je dat nou hoort... Als je dat nou leest... Dat is toch allemaal oud, allemaal allang geweest. Ik zoek, ik heb mijn hele leven al gezocht, ik zoek iets nieuws. Zo'n Bach... ik bons op de deuren van de Thomaskirche, om hem wakker te maken, om hem te vertellen van de nieuwe tijd, waarin alles anders klinkt. 'Kommt ihr Töchter, helft mir klagen...' Wat weet zo'n man daarvan? Ik zoek nieuwe geluiden, ik máák een nieuw geluid, omdat onze eeuw met harmonie niet kan volstaan. Die wan-tijd van ons heeft wanklanken nodig! Mijn getal is twaalf, heb je dat? Zing een lied van twaalf tonen en de poort naar een nieuw licht gaat open. Een tert, een kwart, een kwint - rot op met je systemen, bij twaalf wordt alles gelijkwaardig. Dat vinden jullie zeker te moeilijk, om te begrijpen wat dat is? Gelijkwaardig? Toch is dat waar ik hier voor sta, ikzelf zal ze opzij moeten duwen met hun oude liedjes om hier ruimte te maken voor licht en vernieuwing.

'Kommt ihr Töchter helft mir klagen...' Ga toch heen.

Nieuwe mensen zullen opstaan, kunstenaars, die de Nacht zullen verklären met hun nieuwe lied... Daar wil ik bij zijn!

Laat die pruikendozen maar zitten achter hun spinetten, wij gaan de straat op met onze twaalf tonen, met onze atonale waarheid, met geluiden die schuren en kraken en openbarsten omdat ze gemaakt worden door mensen die het prikkeldraad en de dood hebben gezien; mensen die leven met illusies die gestorven zijn. Muziek die liegt, dat willen wij niet meer. Wij willen het rotte gebit van de wereld zien, die kaken waar de tanden zijn uitgeslagen. Wij willen niet zingen, maar braken. Wij willen dat lied horen waar de angst in door klinkt, de schrik en de paniek en de armoede - het lied van de gebarsten spiegel en de verbrande aarde.

Uit het oosten van Europa kwam een muzikantje. Kwam hij uit Breslau, uit Allenstein of Insterburg, of uit de streken rond het Mauermeer? Niemand die het wist, niemand die het weten zal. Maar hij was ver, heel ver van huis, de kleine violist. En als hij zijn viool bespeelde dan was het alsof ook die klanken uit het oosten kwamen, van over de bergen en voorbij de rivieren. En zijn lied was helder als een stem, die riep: "Ga mee! Kom, kom naar ons land in het oosten, waar de aarde zwaar is en de bossen donker zijn..."

Het muzikantje bezat niets anders dan zijn viool, en de kleren die hij droeg. Licht was zijn Reisegepäck en langs vele steden kon hij zwerven. Overal waar pleinen waren en waar gewandeld werd kon men hem stilletjes zien lopen, totdat hij een plaats gevonden had om te gaan staan, en dan speelde hij zijn lied uit het oosten. Er werd naar hem geluisterd, de mensen gaven hem wat muntjes, een stuk brood, het restant van het maal van de vorige avond... Speelde hij op een zondag, als de Christenen niet werken mochten maar hij wel, dan kreeg hij soms wat meer of dan werd hij bij hen aan tafel genodigd, omdat ze barmhartig wilden zijn. Zo leefde de muzikant, de jaren door, van dorp tot stad en van de stad weer naar een volgend dorp. En het leek of alles goed was, ook al wist niemand wat hij zelf voor woorden hoorde in de klanken van zijn lied...

Totdat er een koude lente kwam, en alles plotseling anders werd. Waar hij ook speelde, op de markten of bij de herbergen of in de stilte van een lege straat, nergens kreeg hij nog munten of brood; gehaast en zonder op de kijken liepen ze hem voorbij, de mensen die anders altijd naar hem wilden luisteren. Uit sommige dorpen moest hij vluchten, omdat groepjes in het bruin geklede jongens met stenen naar hem gooiden...

Hij is in die streken nooit meer gezien, de kleine, stille muzikant. Welke boodschap was er verborgen in de woorden van zijn lied? Welke voorspelling van zijn lot? "Kom, kom naar het oosten, kom terug naar je geboortegrond waar de bossen donker zijn en de aarde zwaar is..."

Hij heeft naar die woorden geluisterd, hij moest wel.

Hij is terug gekeerd - hij, die altijd liep, hij is met een trein teruggekomen naar zijn land, zijn land in het oosten, waar hij zou moeten werken, dat was hem verteld.

Niet naar Allenstein of naar Insterburg bracht die trein hem, niet naar een ander dorp waar hij ooit eerder geweest was. Onbekend was hem de plek waar de trein na veertig uren stilhield, onbekend was wat hem daar wachtte. Onbekend bleef ook zijn lied, en zonder dat iemand het ooit nog gehoord heeft is hij voorgoed verdwenen.

De afspraak was dat we hier samen zouden zijn, ik en een paar anderen.

Wélke anderen?

De afspraak was dat we iets zouden ondernemen, samen.

Met wie?

De afspraak was dat er iets moest gebeuren.

Maar hoe?

Al die afspraken die heb ik alleen gemaakt, ik met mezelf, want als ik moest wachten op anderen die me begrepen, dan stond ik hier volgend jaar nog, en nog steeds in mijn eentje.

Natuurlijk zijn ze het allemaal met me eens als ik zeg dat het nu tijd is om iets te ondernemen, om onze vijanden en onze vrienden te laten merken dat wij er nog zijn.

Natuurlijk Rinus, zeggen ze, zo is het en dat heb je mooi gezegd.

Maar dan, als alles gezegd is, dan gaan zij rustig en tevreden naar huis.

Ik niet! Ik heb geeneens een huis! Bij mij gaan ze draaien in mijn hoofd, die woorden. En ik loop en ik loop, en ik denk en ik denk: maar wát dan? Wat gaan we doen? Hoe komen zij erachter dat ik hier rondloop, dat ik er nog ben met mijn hoofd vol van gedachten over hun. Hun daar, achter hun ramen en hun gordijnen.

Iets doen, iets doen, iets doen... Rinus, wanneer ga je nou eens wat doen, zeg ik tegen mezelf. En ik ga niet zitten, neeee... ik ga niet zitten want daarvoor is het te koud en bovendien, ik wil ergens heen.

Waar heen?

Wat doe ik hier?

Er schiet me van alles te binnen, over hoe ik hier ben gekomen, mijn reis naar het oosten, de krantjes die ik gelezen heb en de krantjes die ik verkocht heb – Hier, wil je mijn schoenen? – Die dingen die ik heb gedaan omdat ik dacht dat ik wist wat ik wilde...

Ik heb een hoge stem opgezet, ik heb gesprongen en me aangesteld, alleen maar om de aandacht te krijgen - en als dan eindelijk zo'n groepje van die mensen me stond aan te kijken op zo'n plein dan wist ik vaak niet meer wat ik nou had willen zeggen. De woorden die ik uitsprak, die verpulverden tot enkel letters, tot enkel doffe klanken terwijl ik ze uitsprak.

Vrijheid? Gelijkheid? Rechtvaardigheid? Ik wist eigenlijk niet wat ik zei.

En ondertussen was er hier in mijn hoofd steeds iets dat zei: Rinus, doe iets, Rinus, d'r moet wat gebeuren, Rinus, ze wachten op jou, Rinus, ze kijken naar jou...

Nu ben ik opgehouden met praten tegen de mensen. Ze luisteren wel, of ze doen alsof ze luisteren, maar daarna doen ze niks en dat wil ik niet langer aan zien.

Alleen loop ik nu over straat, ik zie de sterren tegen de winterhemel en ik weet dat ik iets doen moet, ik alleen. Ik volbreng mijn daad; miljoenen zullen het licht zien - zo stel ik het me voor.

Ik zie een muur - maar door geen muur laat ik me tegenhouden.

Er staat een hek - ik ben er al overheen.

Daar is die blinde gevel, die gevel van het huis van de blinden die niet zien wat voor onrecht er onder hun ogen wordt uitgedacht.

Dit is het huis dat licht nodig heeft! Ik wil licht, leven, warmte, beweging brengen in die koude hoge zalen.

Ik wil er in! Ik maak een gat en ik ga er naar binnen! Dieses Haus zu schützen...

Dieses Haus zum Brennen lassen! Miljoenen zullen weten wat ik bedoeld had,

miljoenen die mijn woorden niet begrepen zullen voor deze daad niet ongevoelig zijn. Miljoenen... Ik hoop het en ik verwacht het. Want als die miljoenen het licht zien, dan is er voor hun met hun macht hier niet veel meer te redden.

Rinus, nu moet je iets doen... Trek die kleren uit, steek die kaars aan, loop door die kamers en die gangen en die zalen... Dieses Haus ist zu schützen... Hier, gnädiges Fräulein, hier, gnädiger Herr, wollen Sie mein Feuer sehen? Was machen Sie davon? Das wird kein Ende mehr geben, das wird für immer ein neues Beginn. Ja, das habe ich gemacht, ja. Ich, der Bringer des Lichtes!
Rinus, je moet lopen... Je moet harder lopen, Rinus, want dit huis is groot! Niet omkijken, niet luisteren naar die stukken hout die al beginnen af te breken en dat glas dat springt.

Ik weet wat ik doe, ik weet waar ik heen moet, ik laat ze zien dat geen muur overeind blijft als wij het niet willen.

Wij?

Ik!

Ik sta hier alleen, ik loop hier alleen, ik heb dit allemaal afgesproken met mezelf alleen en met niemand anders.

Ja... ja... daar heb je mij weer, ja.

Ik, de dochter van allerlei goden was ik, ja, ik weet niet van wie allemaal. Met mij gaat het steeds beter, dank u, ja. Ik heb weer genoeg voor vanavond en nou ben ik warm van binnen. Ik, ja, ik ja, ik ben nog altijd de dochter van een god, maar nou moeten jullie even luisteren, want dat weten jullie nog niet, ik ben ook nog een moeder. Ik, Polyhymnia, Euterpe, Calliope, noem ze maar op - ik heb op een koude dag in de herfst een kind geboord, dit kind - mijn jongen.

Hij is m'n lot en hij is m'n zegen geweest - Rinus. Ik moet voor hem z'n verhaal vertellen, want zelf komt hij niet meer uit zijn woorden, hij houdt z'n kop dicht. Hij heeft wel gepraat, jaaa, hij heeft gesproken, maar toen niemand luisterde, toen niemand wilde begrijpen waar die warmte en dat licht vandaan kwamen en wat hij daar nou eigenlijk mee bedoeld had, toen is ie daar gewoon mee opgehouden, met uitleggen, en nou ben ik het die met mijn stem voor hem praat. Ik, ik ben overal, ik kan niet kapot, ik heb een stem die nooit zwijgen zal en vleugels die me weg zullen dragen van deze muur waar ik elke avond sta te kleumen. Om mij hoeft niemand zich zorgen te maken, maar om die jongen...

Die jongen is zwak. Die jongen die weet niet meer wat hij nog doen kan.

Hij wil leven, ja? Leven. Maar dat zal hem niet gegund zijn, mijn oog, dat verder reikt dan dat van jullie, ziet die nek van hem al voorover knakken. O, god... O, goden van wie ik het kind ben... Bekommer je om dat kind van mij...

Hij heeft zijn daad volbracht en nu zit hij daar op z'n bank, met een lege blik en dove oren. Ik weet dat het niet gebeuren zal, maar toch vraag ik: laat hem gaan! Laat hem terugkomen! Ik, ik zal op hem wachten, hier bij deze muur.

Hé... Hé... Kom nou even hier, ja... Hé, moet je luisteren... Heb je een sigaret voor me? Toe, kom nou even lekker dicht bij me staan, schat... Ik doe je toch geen kwaad? Neeeee, zo'n vrouwtje ben ik niet. Ik heb het alleen maar koud, en als je nou hier kom staan en gewoon naar me wil luisteren...

Ik had dus... Ik bedoel: ik heb gezegd dat ik dus dat verhaal had willen vertellen - ik kom eigenlijk van de Olympus, wist je dat? Kan je dat aan me zien? Zeker wel hè? Ik, ik had dat verhaal van m'n jongen. Maar ik ben er niet aan toe gekomen... Hij heeft het allemaal op zo'n manier gedaan dat ik zag hoe het af moest lopen. Ik heb mijn hoofd in die dunne vleugels van me verborgen, want ik wou het niet zien, nee. En toch wist ik het. Toch wist ik precies wat hij deed, hoe hij met elke stap dieper afdaalde en hoe hij tenslotte zou stikken in de as van het vuur dat hij zelf had aangestoken.

Dat is wat, hoor, als je altijd alles weet...

Maar dat moeten wij, omdat wij de kinderen van de goden zijn. Ogen als messen hebben wij, die overal door heen steken, door het verleden en door de toekomst en door de nacht... Hee, schat, wil je niet? Vind je het niet lekker dan? Wat kost het je nou helemaal? Ik ben van binnen helemaal warm weet je dat? Als je dat voelt dan vergeet je de rest - kijk nou niet naar mijn haar, het is laat en ik ben moe...

Die jongen van mij, die heeft het goed bedoeld! Of... ik weet niet precies wat het nou was dat hij wilde, maar hij wilde er in ieder geval iets mee! Voor de mensen, snap je? De mensen, daar sta ik hier toch ook voor...

Ik kan het je allemaal uitleggen, eerlijk waar. Op een dag, dan zal ik het je verklaren. Ik, Melpomene, Calliope, Euterpe of Thalia, ik kan spreken en zingen, ik heb de muziek en het lied, ik heb de kracht van mijn goddelijke stem ook als jullie er allang niet meer zijn om te luisteren...

Ik zal spreken... maar nou even niet. Nou ben ik moe, weet je... Het is laat een paar van die kerels vanavond...

Ik moest wel, weet je? Ik had dat geld nodig... Sinds die jongen er niet meer is heb ik het geld nodig om van binnen warm te worden, en om er aan te wennen dat hij daar zit en dat ik hier sta.

Weet je... Die jongen, die wist gewoon dat ik het hier koud had, en daarom heeft hij daar op die nacht voor een beetje warmte willen zorgen. Een beetje hitte en wat licht. Ja! Dat snap jij niet, maar ik wel, dat die jongen zo redeneert.

Ik geloof dat hij terug komt.

Ik zie het niet, maar ik geloof het. Ik wil het geloven. Dat kan jij niet begrijpen, maar ik wel.

Ik geloof dat hij terugkomt, ik geloof niet dat zijn hoofd nog verder voorover knakt, nee...

Hij komt hier terug en dan brengt hij een beetje van die warmte voor me mee, en dan hoef ik hier niet meer te staan. Dan gaan we samen eerst even naar Stella Maris en dan en dan...

Nou ja, dan zijn we met ons tweeën, ik en mijn jongen.

Zo moet het gaan.

Het wordt al bijna licht, zie je dat? Nou is het op zijn koudst hier, net als het bijna dag wordt. En het is stil... Zo stil dat je van ver af zijn voetstappen kunt horen, als hij naar me toe komt.

© 1987 Stichting Watergat / Rob de Graaf